

IGANDEETAN IRTETZEN DA

BIZKAIKO ETA GUIPUZKOAKO EUSKERAZ EGUINA

DOMEKETAN URTETENDAU

1902-ko Jorrala-ren
20.ºEuskalerrian, iru peseta urtean.—Erdalerrian, sei peseta urtean.
Guei Bakocha, Chakur ohiki bat.1902-ko Jorrala-ren
20.º

IBAIZABAL-en Echea: Bilbon—Dendari Kalean (Calle de la Tendería) 19—Jaun José Astuy-renean.
Eskutitz edo karta guztiak zuzendu beitez artezkariaren echera: Tívoli, letra B, 2.º derecha.

EUSKEREAREN ENHILLEN

Zein izan leike izen egokiagoa, joan dan guizaldiari deituteko eraille edo ilguillearena baiño, ta berak euskereari ta onen errailetatik jaioriko legue ta oiturai opa izan deuten eriotza doillorra azalduteko, izen au baiño? Ene burura eztator oberik.

Guizaldi orregan euskereak atek iherik euki dituz Euskalerriko jauregiuetan, bakarteguietan, irarkoletan, urietan, Erri echeetan, batzarretan, egunari-echeetan, jakitun-echeetan, ikastecheetan... itz baten, aberatz eta jakitun usaineko bazter guztietan. Gaizkille, deunga-kaltegarri bat izan balitz leguez, edo atsozaz guztiari igüña emon eta ezertako gauza ezta bat leguez, bota dabe al daben guñon euskaldunak euskerea euren echean. Bakar bakarrik euren laztantasan ta gurari ona erakutsirik, mendi ta basoetako zokondo illun ta ostekuetakoak izan dira ostatua euskereari bere echean emon deutenak. Arerio mueta guztiak bere kontra jagui arren, banakak baino bere alde semeen artean euki ezarren, ezta jarichi guizaldi borraru orrek, euskerea oso urkatutea. Oindiño bizia daukazu, gure mintzai euskerea, makar ta argal bazagoz be.

Igaro dan guizaldiak urkamendi asko ipini deusuz, borrarutzat zeure semeak eta arrotzak artunda. Jaiak jakun guizaldi barri au be, joan dan langoa izango etedozu? Jakin ez ba. Baiña alan balitz, ezin gauza onik esan lei errubagueari bizia kendu nai deusuz guizaldiagaitik. Alan ezpada, edeguike deusuez zeure seme aberatzak jauregui atek, sartu zaizan zeure aulkia au be katigatutera; ikastecheak eurenak, zabaldu zaizan ondo ezagututen etzaituenen artean; jakitunak bereak, emon daizuen bear dozun entzutea ta aberaztasuna; eta olan, baserri ta urietako nagusiak.

Eguin ezkerro bada aitatu ditudanak, areriotzatik adiskide aitera bihurturik, guizaldi barri onen amaian izkuntza bateri be ezer zor ezteutzala gueldituko da, liburutegui azarriak mueta guztietarikoak bazter askotan ikusten direala euskera zaar ederrean. Euskalerrian lotsagarria izan da oinarrean jazo dana; ainbat eta ainbat seme jakitun bere altsotik

urten arren, iru edo lau izan dira beragaitik zer-edo-zer eguin dabeen guztiak. Angaitik billoz aurkituten da Euskalerria orrelako gauzetan, bere semeak ere euki-arren (batez be alperstuan bizi direanak), ezta beelako ezagutu euren izketatzak.

Aurrezean danak, ziñ (juramentu) eguinda egon balira leguez, euskeraren arerioak eta erderearen lagun utsak izan dira; idoriten da euskerea eskeko bat leguez, bear dabena eztaukala, bere semeen adimen eta biotzak aspaldion erderearen mendeen jarrita dagozala. Onek gauzok olan badira, direan leguez, eta guztiok dakuskuzanak ezetodogu ipiniño gure aldetik dana, euskera ill-bizia aurrera aterateko? JDa one-gaz batera Euskalerriaren eskubideak zainduteko, pozez da azarri ezetodogu eguingo guztiok lan? JZ? Gure oben edo pekatuen zorra ta minaria edo kastigua, guk eta gure semeak izango dabe. IBAIZABAL nai beste edozein euskal-albistari gaztelutzat arturik, euskaldun zinduak leguez, ernai ta guertuta egon bear dogu, igaro dan guizaldiak euskerea amaituteko jaso dituan urkamendiak birrinduten lagunduteko.

IBAIZABAL, nik bakarrik opa deusut Jainkoak zaar da zabal eguin zaizala, ta zeure aurretiko aita edo anaiak baiño zori obeagokoa.

ERROTA

BERTSO POLIT BATZUK

Buenos Aires-eko euskerezko periodiku baten (1) *Eskual-Herria*-n, ikusi doguz urren doazan bertsoak, Baigorri-ko Dibarrart-ek eguiñak.

Euskeraz zerbañ irakurriak balitzaz euskaldunak, neke guichigaz adituko leuke emengoak Frantzi-aldeko gure anaien euskerea; baiña ezta alan zoricharrez, eta orregaitik, emengoak aditu daiezan, ipini doguz bertsuok Bizkaiko euskeran, euren taiu ta neurriari ezetan ukutu barik.

Uste bete betean gagoz, guri leguez beste bizkaitarrai be atseguin emongo deuseela Baigorritarraren bertso samur polit ederrak.

(1) — Buenos Aires-en euskerezko periodikua? — Bai, guizone bai; *Eskual-Herria* bat, *Haitza* bi, an bizi direan prantzes-euskaldunak sorturikoak.

AITAITA BATEN ESANAK
Bere illobachoari

1
Ikusten dogu guizon bat aitatatu (1) danean Eche aurrean jarririk aulki baten ganean Berlumeak ipiniñik bizi-modu onean Illobacho chiki bati dagona solasean. (2)

2
Ez da mendi muturrean edurra zuriago Aitaitak buru ganean ulea daben baiño; Baiña pozik eta ondo mintzo baita oraino (2) Atseguñez adituten Illobachoa dago.

3
Aitaitak esaten deusot: Zuk ner'ume maitea Ikasia dozu ondo Jainkoaren leguea, Gura deusut irakatsi lurreko bizitzea, Zelan ikusi zaitezzen zorionez bete.

4
Egunean egunean orregutu Jainkua, Eukiza gurasoeniz apaltasun osua; Gomatazu badaukela aguintzeko eskua, Ori barik urran dago bizitza bakekua.

5
Artizarra aguertzean jagui zaite oetik, Zerren eztauka egunak ordu ederragorik, Basoillarrak ordutan dan kantaten basoetatik, Baita choriak burua atera ego-petik.

6
Onek iratzartueran asi zaite lanean Lana bai da errazago goizik asten danean Ederto poztuko zara eguzki-aguertzean Lora politen usainu zugañaino eltzean.

7
Iñoz maian lagunakaz bazengoke jarria Izan zaite alegrea eta maitegarria, Guisajo beartsuari eraguiñaz irria (4) Sar dakion biotzean arguitasun barria.

8
Euskerazko berbetea erabili minian Eztago ederragorik zeruaren azpian, Zelan arrano altsua pinpiriñen (5) artian Alanche dago Euskara auzokoen erdian.

9
Euskaldun andotan dira baliotsuenak beti Erika baiñen languille, bildoisa baiñen ezti, Elduten zarenan oguei urtetan goiti Urreratu zaite, ume, alakoa dan bati,

10
Azken urtea ez badau arren ene biziak Erakusiko deusudaz euskal dantzajasiak (6) Nik, aitatatu agaitik, ez ditut akantziak (7)

11
Aitaita asi da kantaten musikoen airean, Puntu guziak eguiñaz oñ blakaz lurrean, Eta ez dira guelditu ondo ikasi artean; Aitaita olangoa da maitegarri echean.

PEDRO DIBARRART.

(1) Aitaitatu, aitaita izatera elduteari diñotzat, bertso-lariak *aitasotu* diñotako; gure artean ezta oitu berbea, baiña erraz aditu leike.

(2) *solasean* esan gura dan berbetan

(3) *mintzo baita oraino*, berba eguiten dan oraindiño. Gure berba-eguin edo *itzeguin* arren artean da *mintzatu*.

(4) *Irria* da gura barrea.

(5) *Pinpiriña*—*Michetele*.

(6) *Jasiak* dira arren artean gure *salsak*.

(7) *Akantzi* da gure *akatu*. Ez ditut akantziak, esan gura dan eztaukadaz auztuta.

Bertaldiak CENTRO VASCO-n

Zapatu 12-garrenean eguin eban Batzoki onetan berbaldi eder bat Bermeo-ko legueguizon Jose Arzadun jaunak, euskal-ichasguizonen ganean.

Azaldu euskun lenagoko ichasguizonen bizimodu gogorra, zeintzuek lurrean bapez edo gauza guichi ikasita, ichaso zabaletatik ibiltzen zirean beladun ontzi kaskarretan, ibilliaz eta lan eguiñaz eta ichasoz auzkal-di garratzak igaroz ikasten ebela ichasguizon osoak izateko jakin bear ebena.

Aren izakerea aín gatz andiaz azaldu eban Arzadun jaunak eze, amaika barre eraguin euskun euren esakune ta gauzakaz. Baeizan ordutan nor egoana guertu ichasoren azkenengo bazterreraino joateko, maisuaz eun-da iruroguei erreale eta libra bat chokolade (erregalotzat au) gastau ondorean. Beñ ontziko guidariak ichasoren zein lekutan egozan jakiteko lana eguiten ziarduala, esan eieban: jarraiehua, lonjitudea galdu ioagu mutillak! Entzun ordukosse asi eizirean mutillak ontziaren zokondo guztiak arakatuten, galduriko lonjitudearen billa.

Orain baporretan dabizanak eztaukee aren antzik; arrantzaleak dira gaur aren ondorengoak, onessek dira aren antz antzekoak. Arrantzaleen bizimodua ta izakerea, ichasoren, errian da eche-barruan guztiz ederto erakutsi euskun; gueienez, eurak daukeezan kofradien izatemodua.

Arazo onen ganean aitatu eban igaz Arturo Kanpion naparrak eguiñiko berbaldia, zeinek esaten eban euskaldunak ardura andia daukala beti bere buruaren jaube izateko, orisse dala euskaldunaren izakerarik aguiriena. Kofradia orretan be ederto ikusten dala izakera ori; bear-izanak batzen dabezala arrantzaleak kofradietan, baiña aín berarizkoak direala onek eze, euren buruen jautetasuna eztabela galduten.

Kofradien aneñatasunaren ganean esan eban, Bermeokoaren arautegui edo *reglamento*-a lenengoz liburu baten jarri zala, gaur seireun urte baiño gueiago direala; ta arautegui orrek ziñoala, bere arau edo legue edo regla-k noiztik asi ta egozan Ber-

meoko arrantzaleen artean ekanduz edo berbaz, inok ezekiala.

Amaitu eban Arzadun jaunak bere berbaldi ederra, Juan Miguel Orkolaga abadearen goramen andiakaz, arrantzaleai mesede andiak eguin eta eguiten deusezalako, ichasoko eguraldi charrak aurretik iragarriaz; eta bere erechian udabarri onetan gauza bat eguin bear zala: *Centro Vasco*-k eta ichasaldeko kofradiak izentau daiezala euren eskudunak edo aurkeztariak, eta joan daitezala onek Igueldora Orkolaga jaunari ezker-ona erakustera aren izenean.

Gueure zorion-opamena Arzadun jaunari, baita *Centro Vasko*-ko Batzarrari.

BLOA.

IBAIZABALGAZ EUSKALDUNA

I zkontza euskerazkoan izkiraturik dana
II libon urtetan dozu domeka danetan
III maitu eguin gurarik EUSKALZALE-ren lana
I piñi guraz bera mendi ta errietan.
N abaldu beite zure izen ta entzute ederra
V raba, Guipuzkoan, Bizkai, Naparroan;
B izkaian atan bere baserritik kalera
V si beite euskalduna izkuntza gozoan
I agun izan daizula benetan euskalduna
O aurmandik eta beti leku guztietan.
V rantza, ta okerrera, zuretzat da erdalduna
N arataka ikustea gure lur onetan.

II durra beiti zuri ta ederra
I rtetan dozun euskai-papera,
S intzorik zabilz, gugaz batera,
K endu gurarik erdal piperra.
V urrera, mutill, aurrera, aurrera,
I i oikeri danak bota surtera,
U eabruaren char ta kaltera
I rrezko berbaz jantziko izkera
N asarik betor danon miñera.
V rtu, IBAIZABAL, nire agurrera.

PAULO ZAMARRIPA TA URAGA.

EUSKALDUN ERDALZALEA

SASILETRAU BATEN ZIRIA

I

—¡Ai, ai! ¿Orain ere ari zerate emakume-chuak? zuen mingaiñak izan baziran gurizak, kras... kras... ederki ebakiko zuten oialik lodiena ere.

—Eta zure mingaiña izan bazan jostorratza, zorrotza izango zan, ezurak ere igaro eta animaraiño sartzeko duñekoa.

—¿Eta zergatik alkate guizajoari deitzen diozute Burduntzi?

—Berak ala nai duelako eta guk ere bai. ¿Eztiozu askotan aditu izan: *a mi me gusta justicia, alkate es kalte si no es zuzen como burduntzi*?

—Eguia esateko, neskazarren gaitza daukala uste det Jaun orressek.

—¡Aaavemaria puriñisima! ¿Zer aditu bear otedegul?

—¿Zer? ¿Estakizute zer dan neskazarren gaitza?

—Orain jakingo degu zure aotik.

—¡Ai, ta izan ere, nere burua nola dabil! Zuek oraindik umeak zerate; gazteenak oguei urte guerra amaitzean; andik onera igaroak beste oguei, orra nun diran bi ogueiko... oguei ta bi zuzen zuzen.

—Bi oguei errealeko gatik emango guezkizute ba oguei ta bi erreale, eta gañera kape bat.

—Ezkerrik asko; naiago det eguin obra miserikordiazko bat, eztakianari irakatsiaz.

Neskazarren gaitza da, edertu nai ta ezina; zeinbat eta apaiñago, ainbat eta ichusiago. Gure alkatea berriz or dabill erdaldundu nairik; eta zeinbat eta erdera gueiago, orduanche ta barregarriago.

—Issilik zaude; orain-aldian badu aurre-ragoko lanik, bere chakoliña goratu ezinez. Tripot eta biak, auzitan bezela or dabilta, zeinek baiño zeinek chakolin ohea, bakoitzak berea goratu ezinez.

—Sasieta dionez, biak dira obeak ozpiñetarako (ozpiña, vinagre), chakolintzat baiño.

—¿Sasieta diozu? Aterako diozkala uste det alkateak sasiletraukeriak, eta ala bear ere, gabaz ardoz bete-bete eta moskor-moskor eguinta, erriko-echepeko *parola* apurtzen duenak.

—Ardura dio... bost... Sasieta alkate-gatik.

—¿Ezetz? Denborak erakutsiko du.

—Agur ba, ta ordu arteraiño.

—Zoz milla ainguerurekiñ.

II

Opisio.

Habiendo enterado noticia que domingo en noche en la una hora del lunes marujada trempano estaba uste con un moscor monumental y errompido parol de consejue, se presentará usted á mi delante de hoy en tarde en las cuatro punto. Si está usted amoscorrao hay esta cársel; y si está usted loco, allí está en Saragosa Manicordio, para entrar juisio; pues justicia es zuzen como burduntzi. A Dios; guarde usted muchos años. —Mendiondo 4 de Prébero de 1896.— Juane Aitzgorri, Alkate.—Sr. D. Praiseo Sasieta.

III

—Tan... tan... tan...
—Adelante.
—¿Orain ere erderaz? Andia dek) ...dan... dan... drun.

—Adelante.
—(Adelante ez, baiña Sasieta bai) ...jaaaup!

—Aurrera, guizona, aurrera.

—(Ordna dek euskera aditzeko nozbait ere). Emen nator, alkate jauna, bedorren agindua eguitera, burduntzia bera baiño ere zuzenago.

—Bai, bai, Sasieta; atoz guizajori; puska bateko kerizpea artu bear didazu. Zuk eguin dezun gaizlakeriak gbadakizu zer merezi duen? Lenbizi urkamendia, eta guero zazpi urteko presondégua, eta badakizu naizena burduntzia bezin zuzena, bakoitzari berea ematen.

—Bai, jauna, bai; bedori baiño zuzenagorik lurrak gaiñean eztauka eta aditu bitza mesedez itzcho bi.

—Baita bi milla ere, nai badezu; baiña sasiletraukeririk esan gabe.

—Bai, jauna; *promal* itz eguingo det. Lenagoko jaietan joan izandu naiz Tripoten chakolintegura, ta nai al-guzia edanta ere, ez nion igartzen chakoliña ala porrusaida zan. Baiña joan dan jaietan, zorionean edo zorigaitzoan, joan nintzan bedorren chakolintegura; zerbait edan nubela gogoan det, baiña gaiñerontzean, ondorengo oguei ta lau orduetan, zer igaro zan, nik eztakit. Bigaramonean nere ustez, astelena zalakoan jaiki nintzan, eta esan zidaten astearte zala; ezin siniztu izan det gaurko goiz arteraiño, eta bedorren opizioa artzean, antz eman diot zerbait ere badala. Bedorren chakoliñak *gonakak* ainbat indar badu, baiña nik ez nekian, eta beragatik nik ainbat erru badu chakolin saltzailleak, au da, bedorrek... ez... baiña... bai, beedor...

—Eguiaz, uste det zerbait arrazoi ere badezula. Tripoten chakoliña elissa eraguiteko ona; gaiñerakoan ur epela bezela da; baiña nerea zuk dakizu ondo nolakoan dan.

(Ikustean Sasieta arguituaz zijoala alkate jaunaren bekoki illuna, bere chakoliñaren abonak aditzean esan zuan bere artean:

etziok urkamendirik, eta auzia irabazi diagu; ziria ondo zijoak sartuaz).

—Zuk ondoen eguingo dezuna—esan zion alkateak Sasietai—jai arratzaldetan echean egon, eta nik bialduko dizut zuk bear dezun chakoliña, bete-bete eguin eta lotara joateko.

—Bai, jauna; urkamendia baiño obe da ori. Edango det, baiña urarekin nasturik, indar gueieguia kentzeko. Orain banoa ba, baiña aleguia, beste gauza bat esan bear diot.

—Esan ezazu bada.

—Bedorren opizioa irakurri erazi diot Erretore jaunari, eta ikaraturik guelditu da ikustean bedorren erdera aña ederra; mani kordio... manikordio... esaten zuan, bere eskuko beatzekin mala joaz.

—Ondo kostata ikasia det nik erdera; bai kosta, baiña bai ikasi ere, eta dakidan guzia azalduko bannu, orduanche bai ikaraturiko nukela mundurik erdia; baiña beguira, orain eztet ezertarako ere astirik eta banoa; ekartsu bostekuori eta agur.

Bai, jauna; milla ezker eta ondo bizi bedi.

IV

Guizon jakintsuena	Ona konsejucho bat
Edaraz burduntzi,	Nere aiskidia;
Guizoi nai digu	Manikordioako
Edara erantzi;	Ex eguin bidia.
Guizonak eztu bear	Zu otsua bazera
Izan ahi itzontzi;	Ni nai zieria;
Sasieta ren partez	Eta makala sartu
Bi milla gorantzi.	Dizudan ziria.

—¿Nor da, Machalen, kantari dijoan ori?

—Sasieta; orain ere len bezela; eten gabeko moskorra darabill egun auetan, Burduntziren lepotik.

—¿Burduntziren lepotik? ¿Alkate jaunarenetik? Orisse polita izango litzake

—Alkate jaun Burduntziren lepo lepotik.

—¿Zer guertatzen da ba?

—Utsa, ezer ere ez. Siniztu erazi dio jaun orri Sasieta Sasiletrauk eztagoala eguzkiaren azpian aren chakoliña berdintzekorik; erdizka urarekin nastuta ere Tripotena baiño askoz ohea izango dala; erderaz berriz bera (alkatea) dala onena, eta itz bakoitzean bi guezur esan, eta iru sinisterraziaz. Alkateak bialdu dio erregalo, issilik eta gabaz, barrika bat chakolin. Bere chakoliñari ura ugari nastu dio zeta orain? Sasieta chakoliña echean, eta alkateak ozpiña; Sasieta moskorra eta Burduntzik tripako miñak.

—Eta bart, ¿zer guertatu da?

—Eztakit; baiña gaur goizean aguiñ ziran bi letrero; Bat Alkatearen atean, *Se vende biñagre*.

Bestea Sasieta ren atean; *Chakoliña merke*.

—¡Aaa! ¡Ooo! ¡Uuu! Orissen den bai orisse; Sasiletrauren ziria.

P. M.

UDA-BERRIARI

Uda berriko aize gozuak aserre denak pozturik, negu belcharen gaiztakeriak, guztiz ederki kendurik, penaz ziraden mendi maiteak edertasunez beterik...
¿Zugatik daude zelai ederrak milla doaiez jantzirik!

Beguira nago zeñen ederki apain-apainik gueienak ikusten diran dama kutumen gorputz eder ta lirainak; gure baratza Euskalerriko arrosa lore fin-flñak...
¿Bedinkatuak deitzen dizute lili eta krabelinak!

Goizian goiztik asten dirade

chori chikiak kantari, gozo guiroak eman naiean egun senti ederrari; kanta zazute esanaz dabilz luma gabeko umechoari...
¿Kanta zaiogun danok batera ama Euskal-erriari!

PEDRO OKARIZ-KOA

Euskal erriko jolasak

Guipuzkoa leial eta politean badi-ra bi erri Alegria eta Amezketa, le-gua luzecho batez apartaturik bizi di-ranak.

Amezketako umeak ezagutzen dira *elbi*-ren izen goitiarekin, Alegritar-rak berriz dira *zintzarriak* probintzi guztirako.

Bildu omen ziran lenbiziko errian *elbi* eta *zintzarri*, iri apustu bat jokatzeko asmoan; baño, ez da noski inoz arrituko beñere ikusi baditu jolas oietako berotasunak eta panparroik-keriak, eta desberdindu oiziran apus-tuaren neurrietan batzuek zirala edo bestiak zirala merio.

Zana zala, iru eda lau egun igaro ondorean, Perrandoren erritarak, damu aundiarekin, juan bear izandu zuten beren echeetara iriaren indar-rak erakutsi gabe, eta, ala berean an bildu zan jendea patrikarak ariñ eta bearrerako gogoa pissu zutela, ainbeste nai zuten jolasa ikusi gabe.

Zubiaren isskiñara irichi ziranean menditarak, Alegritar arrossko bat-tek, inguruko jendearen atseguñ aundiaz deitu omen zien onela:

¿Zer, Amezketarak izan da,berso-cho bat botatzeko gogorik bague zoazte ortik barrena?

Au aditzearekin batean Peruchoneko guizonak opoari jira eman, besoa alchatu eta eztarriari ondo era-guñik eman zion Alegritarrak nai zuan, edo uste ez zuan errespuesta itz neurtu onekiñ.

Sekulan ez du faltatu

Gure alderdiak,
Ez da faltako ere
Ango iturriak.

Ez guñaden betiko
Onera etorriak
Oraindik animoso
Dijoaz *elbiak*,
Beste bat arteraiño,
Agur, *zintzarriak*.

AITOR-EN ALABA

J. A.

¡Ori griña!

Guizon ordi bat arkiturikan azkeneko orduetan, zentzua joan ta guelditurikan sendakiñen eskuetan, onek zentzua ekarri nairik inondikan albazetan, «ozpiñ piskabat onera azkar» ojuka asi omen zan;

bañan ozpiñik ez topaturik
ango inguru denetan,
andre on batek ekarri zuen
aguardinta bonbilletan;
ta sendakiñak jarri zionean
gaisoari sudurretan,
edariaren usaiarekin
beregandutzen otezan,
dio guizonak itz motel eta
oso penagarrietan:

—Sendakiñ jauna: zertan jartzen dit
bonbill ori sudurretan?
ijarri mesedez berassiago!...
ijarri bezaitz ezpañetan!...

ENRIKE ELIZECHEA.

ASTEKO BERRIAK

III onen 10ª eriotzak bat-batean
eskua ezarri zion sendalari jakintsu
eta bere Erriaren maitelari aundia
izan zan Bartolome Robert eta Iar-
zabal jaunari.

Omen eta balio aundikoa eta *Catalunya*-ren alde lan aundiak eguin
zituztena zan.

Bere gorpua azken egoitzara era-
matera batu dan laguntea izugarria
izan omenda, Barzelonan gaur bizi
diranak oraindik berdintzekorik
ezagutu ez tuten langoa; ain zan mai-
tea bere erritarren artean.

Guizon aundia galdu dute katala-
nak, eta beren atsakabea gogoz la-
guntzen diegu.

Iduki dezala Jainkoak zeruan.

Bilbotik Jerusalem aldera joan zi-

ran erromesak badiardute ango leku
beguiragarri diran guziak ikusten,
osasun eta poztasun aundiarekin, be-
ren buruzagui Urkijo jaunak gazti-
gatzen duenez.

Anselma Salces izan zanak iehiriko
eskon-sariak eskatu dabeezan Bilbo-
tar neskakillen azterketak edo esami-
ñak izan zirean astelenean eta mar-
titzenean.

Badakie gure irakurlak, baldinta-
sunen artean dala bat, euskeraz ber-
ba eguiten jakitea.

Lezama-Leguizamonen emazte Fe-
lisa Zuazola Andrea, Bilboko alka-
tea, ta beronen sekretarioa, izan eizi-
rean azterlariak, neskakillen euskal-
duntasuna ezagututeko. Amabost
izan dira eurok, eta amabik ederto
eidakie gure berbeta ederra.

Albista onek irakurri guenduzan
periodikuak ziñoan alkateak be itau-
neak eguin eutsezala euskeraz. Ez-
kenkian alkatea euskalduna zanik;
amesik be ezkeunkan, ain gagoz oi-
tuta eskaldun guizajuok beti erdal-
duna aguintaritzat ikustez.

Asko poztuten gara, ta urte asko-
tan da zorion oso bategaz lagunduta
euki daiala gure alkateak Aitor-en
izkuntzea.

Lengo egun baten irakurri guen-
duen Bilboko albistarietan, eztatigu
nok erosita eroan ebezala emendik
Gaztela-aldera 400 asto.

Au entzunda, astozalea dan gure
adiskide batek esan euskun ikaratu-
rik:

—[Ene bada ta! orretara asto ba-
rik iehiko gaioezak.

—Ez adi larritu, erantzun gueu-
tsan: ¿zer dozak lareun, andik ona mi-
llak datazenen ondoan? Eta begui-
ratuik; andik onuntz duarik eta eu-
renez jatozak, emendik aruntz erosi
lenengo ta guero eroan eguin bear.

Ezta ez astorik faltako; ez negar
eguin orregaitik, kanpokoakaz eta
echekoakaz asto plaga galanta dau-
kagu. Echean be, esan gura dogu,
euskaldunen artean be astorik asko
dago; bada naiko asto da gure eus-
kera ederra alde batera isten dabena,
eztalako gauza-ta. ¿Eurak zetarako
etedira ba? Gauza eztan guztia alde-
ratuten asiko baguiña.... ¡Josunus!!

BERTSO BATZALDIAK

Azkenengo aldiz «mutilzarra» ipi-
ñi guenduen guezat, eta emen
egon gara icharon eta icharon, ia
noz aguertzen zirean bertsolariok...
eta inor be ez. Esaten guengoan:
Orain artean bertsoak bialtzen izan
deuskuezanak mutilzarrak izan ete-
dira ba?—Ori izango da, ta euren te-
llatura arririk eztabe jaurti nai
izango.

Baiña aguertu da bat azkenengo
orduan, Bermeoko *biarguin bat*; au
ezta iehuraz mutilzarkoa, kofradian
sartuta egon bear du oraingo. Bero-
nek daroa ba lenengo saria.

Datorren batzaldia «karabiñe-
ruen neke ta lanak». Amabost egune-

ko epea daukazue, mutillak, karabi-
ñeru bizkorren (!) ganean bertsoak
eguiteko.

Mutilzarra

Mutilzarren bizitza
nai neuke nik jarri
gogoratzen baiako
neure buruari
erruki aundichu bat
deutset nik areri
zerren bizi direan
ain lastimagarri.

Berroguei urterarte
dabill nobietan,
sarritan egoten da
bide bazterretan,
zuriturik bizarra
bere matrailletan,
orduan gueratzan da
a erdi baketan.

Bere burua dago
beti amesetan
andra bat artu banau
nik bere gatzetan
enintzan ez egongo
gaur modu onetan
lorik eguin ezinda
ainbeste gaubetan.

Echera doianean
su-ingurua otza
ak larrituten deutso
apur bat biotza,
amak ipinten deutso
bekokia motza,
eta orrez ganera
guela (!) guztiz otza.
Amari Jaungoikoak

(1) Kuartu edo lo lekua

¡¡AITORTU EGUIN BEAR!!

25

Jose

kidan ezkondu ezkerotz naitasuna
alde askotara banatzen dala... (*Ja-
rraitzen du negarrez sillan esserita*)
(*Asarreturik*.) Ez nua gueiago ezer
esatera, baizik galdera au eguitera:
¿Gurasoa dan aldetik, ematen dit
ala ez baimena ezkontzeko? (*Ezer-
cho ere erantzun gabe jarraitzen dio
ailak negarrari*.)

Jose

¿Gurasoa dan aldetik ematen dit
ala ez baimena ezkontzeko? (*Eztio
erantzuten*.)

Jose

—Irugarrenez galdetzen diot: ¿Gu-
rasoa dan aldetik ematen dit ala ez
baimena ezkontzeko? (*Ikusirik ez-
tiola erantzuten aialak*, *Karmeni itz
batzuek esaten dizka belarrira, eta
onek ondorean dio*.)

Karmen

—Nai dezun bezela neregatik; zuk
eguiten dezun guzi-guzia ontzat
artuko det.

Jose

—Ondo da. (*Garbo aundiarekin*) Irichi
da ordua, nere aita maitea; garbi
itz eguitekoa, ikusten det eztirala
baimenik eman nai, eta naiko nu-
ken bezela Elizaz ezkontze ezke-
rotz, nai ta ezekoa dala baimen
orren bearra. Mingarria da aitor-
tzea, ez nuke inolaz ere nai kutsu-

deitzen deitsa nean
orduan asiten da
andra-gai aizean,
ilargui beteagaz
buruen ganean
berari argui eiteko
gaubez dolanean.
Eneakume guztiak
dirautso arpeguia
mutizarra zara ta
orrezare gura,
gaur zira gaur
etzenduen gura,
zu baino obereak
joan da zerna.
Andik gora daukazu
ipuinak kontetan,
inok entzun nai badauz,
edozein lekutan,
aizoko andreari
dago kortojetan,
guelago atseguitik
eztan mundu onetan.
Bizarra zuriata
buruan kalbur
orduan izaten da
aren akabua
edozeinek dirautso
mutizarra or dua
orrek beorrek galdu dau
berorren burua,
Dauko ak gauza on bat
mundu onetarako,
umerik eztaukala
prakak loituteko,
emazterik bere ez
diadar eguiteko,
irabazten dabena
dana beretzako

Kinetaren bategaz
bizi da a guero,
diadar eguiten deitsa
altza prakak bero,
gozez beterik dago
beti berari guero,
jango leuko baleuko
ainbat arto bero
Diru apurhuren bat
badauka echean
bera ondo gorderik
bidurrez gultzean,
lobak ibiltan jakoz
beraren atzean
daukana kenduteko
engaitan artean

BIARGUIN BAT

IGARKIZUNAK

I

«Orman dagoan untzeak eta iruro-
guel urteko atzoak, zotan dauke al-
karren antza?»

Durangoko Oregatik

II

—A mutill, zuen kortan
Baiagok astorik?
—Bil bat echagok, mutill,
Lau bata-bi-korik.

ANKALUZE BATEK

III

Bat KI El
Bat KI El

Saria bazan ere
Aundia aguitzen
Etzan igarkizuna
Erraza igartzen;
Bazekian Iraolak
Zer eguiten zuen
Chartelari echetik
Ez usteko irtetzen
(IBAIZABAL)

Chartela bigaltzeko
Ain zinez nenguan
Nola nere modura
Algaraz nagoan;
Baña buru nekerik
Inork nai etzuan
Balio guchikoa
Nonbait zalakuan
Ibildu gabetandik
Berriro berbetan
Beste igarkizun bat
Orra emen bertan;
Somatzen duenari
Ain diot benetan,
Ara nik zer sarria
Aguintzen diotan
Bigaldutzen duenak
Epaia aurrena
Ez du nozki izango
Saririk charrena;
An du telegrafoko
Ariak barrena
Donostian alcha dan
Eche ederrena, (1)

V. IRAOLAK

(1) Iraolak nire izan du
Utsa ikusirik
Estuela bigaldu
Inork ere epairik
Eta diotat oso
Dagola erraturik;

Lengo astekoen epaiak; lenengoa,
Arraia; bigarrena, Kartak (Jokura-
koak.)

Igarri dabe lenengoa: Errenteria-
ko Izaguirre-k; Eibarko E. U.-k; Are-
chabaletako Arruek. Biak igarri di-
tuez: Pepe Artola Donostikuak eta
Azpeitiko Jose Abaliak.

GURE SUSKRIZIÑO-BATZAILLAK

BIZKAIA

Bermeo, José Antonio Zabala; Labeitio,
Julian Zearreta; Leizola, Prudencio Arrien;
Plencia, Bernardino Sierra; Mungia, Eus-
tasio Bilbao; Markina, Felipe Elizaguirre;
Durango, Roberto Soloaga.

GUIPUZKOAN

Donostia, Zacarias Leizaola, Loyola, 17,
Liburutegia; Azpeitia, Salvador Bengo-
echea; Bergara, Francisco Oyanguren; To-
losa, Baleriano Mokoroa; Irún, Guillermo
Iguaran; Deza, Esteban Egaña; Zumaya,
Pedro Ignacio Aizpurua; Zarautz, Jenaro
Elizondo; Oñate, Fermin Bengoa; Mondra-
gon, Antonio Kerejeta; Eibar, Julian Odrio-
zola; Renteria, Gabriel Echebesto; Pasai-
an, Juan Valverde; Arechabaletan, Francisco
Galdós.

Eldu ziran bai baiñan
Ez ongul jarriek.
Somaketa berria
Bigaldu dezuna,
Anala dala usie dei
Lentzikorena;
Ta nala izan ez ere
Saria charrena,
Izan liteke buru-
Austerik onena.

(IBAIZABAL)

LA EDITORIAL VISCAYA dardichen moldaguntzan
Gran Via, 26 eta Ledesma, 15.

tzea, erdalkeri gaiztoak ontzat ema-
nik daukan (bañan Jaungoikoari
eskerrak, gure Euskal-Erri maita-
garrian, ezagutzen eztan, eta eza-
gutu ere nai ezguendukean) Eliz-
gabeko edo Civil-ekontza mada-
rikatuan.... (ontan bat-batetan al-
chatzen da aita.)

Chomin —Ez, seme, ez; orrelako bideak ar-
tu baño lenago ill. Zaindu euskal-
tasuna, gaur arte bezela, atzen-ar-
naserano. Ez aztu egundano gure
asaben ikasbide zuzenak, non ar-
kitzen diran ezarririk Jaungoikoa
eta Legue zarra.

Karmen (Alaitasunez beterik.) Alare, alare,
nere aita-gaiari noiz ere bait limur-
tu zaio biotza. Bukatu dira nere
ustean eragozpenak. Igandean,
Eliz-deia; asteartean, ezkondu, eta
asteazkenean.... senarrarekin itsa-
sora.

Chomin Bañan jai! jai! jai! (erortzen da silla-
ren gainera.) Zer daukat nik ba-
rren onetan? ¡Ai! jai! Bukatu da
guzia, erreza dezaket «Ni peka-
taria».

Jose ta Karmen —(Ailaren ezker-eskubitatik jarrita).
Zer du aita, zer du?

Chomin —Naiakatik jai! ezin zinezketela ez-
kondu.

Jose ta Karmen —Zergatik?

Chomin (Alchata biai esku banatatik elduaz.)
(Joseri.) Zu semea zaitudan bezela
(Karmen) alaba zaitutalako zu.

Karmen —(Chomini) Zerorren alaba ni?
(Joseri.)

Zu nere anaia?

Jose —(Karmen) Zerreba nere zu?

Chomin —Bai, eta ni zuen bion aita.

Jose ta Karmen —Zer du?

Chomin —Alperrikan guezurak,
Alferrikan negar,
Ez nuelarikan nai
Jaitortu eguin bear!! (1)

(1) Jostirudi edo komedi an eguillearena da; eta bere baimonik gabe mol-
dizkiratu edo ta aurkeztaratu bala inork, leguez kasigatua izango litzake.
Legueak agintzen duan ipigande edo depositoa eguita dago.